

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Structuurvisie Rijnenburg

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
en de aanvulling daarop**

14 januari 2010 / rapportnummer 2331-67

1. OORDEEL OVER HET MER

De gemeente Utrecht wil een structuurvisie voor het gebied Rijnenburg vaststellen. Deze structuurvisie voorziet in 7000 woningen, waterberging, een regionaal groengebied, recreatie en bedrijven en is daarmee kaderstellend voor m.e.r.-plichtige activiteiten. Voor de besluitvorming over de structuurvisie in de gemeenteraad van Utrecht wordt daarom een plan-MER opgesteld. Bevoegd gezag voor deze m.e.r.- procedure is het college van burgemeesters en wethouders van de gemeente Utrecht.

De Commissie heeft bij de toetsing¹ van het MER geconstateerd dat veel milieu-informatie alleen in achterliggende documenten zijn opgenomen.² Het overzicht over deze informatie ontbreekt. Hiermee is ondoorzichtig hoe de keuze uit de verschillende beschreven scenario's is gemaakt. De communicatieve functie die het MER daarin had kunnen vervullen, is hierdoor niet optimaal benut. Daarnaast ontbreekt essentiële informatie over verkeer. De Commissie heeft daarom geadviseerd een **aanvulling op het MER** op te stellen bestaande uit:

- een zelfstandig leesbare, nieuwe samenvatting van het MER en alle onderliggende documenten tezamen, een beschrijving van het gevolgde proces en een overzichtelijke effecttabel;
- achterliggende informatie over de verkeersberekeningen en de invloed van het plan op het verkeer buiten het plangebied.

Op 12 november 2009 heeft een gesprek plaats gevonden tussen de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Naar aanleiding hiervan heeft de initiatiefnemer nadere informatie aangeleverd. In de nieuwe samenvatting wordt duidelijk hoe de drie scenario's voor de inrichting zijn uitgewerkt. De milieugegevens hebben een grote rol gespeeld bij de keuze voor het voorkeursalternatief. Deze is vervolgens verder ontwikkeld met behulp van de zogenaamde digitale tekentafel³ om de score op met name de aspecten klimaat, duurzaamheid, water en geluid verder te verbeteren.

De Commissie is van mening dat in het MER en de aanvulling tezamen de essentiële informatie aanwezig is voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming.

De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. De Commissie gaat ervan uit dat het bevoegde gezag de aanvulling alsnog publiceert, bijvoorbeeld bij een eerstkomende openbare stap in het besluitvormingsproces.

In hoofdstuk 2 wordt het algemene oordeel van de Commissie nader toegelicht en in hoofdstuk 3 worden aanbevelingen gedaan voor het vervolgproces.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

² Deze achtergronddocumenten zijn: De structuurvisie Rijnenburg, de nota 'Duurzaam Ontwerpen' Rijnenburg, de nota 'Duurzaam en Klimaatbestendig Rijnenburg', de nota 'Bouwstenen Klimaatatelier Rijnenburg, het geohydrologisch rapport, Ecologie- en landschapsinventarisatie Polder Rijnenburg (met kaarten) en de Cultuurhistorische landschapsanalyse. Al deze documenten beschouwt de Commissie ten behoeve van de toetsing als onderdeel van het MER.

³ De uitwerking van en de keuze tussen verschillende scenario's is voor een groot deel met behulp van een zogenaamde digitale tekentafel gedaan. Deze werkwijze en de gebruikte methode wordt toegelicht in de nota's 'Duurzaam Ontwerpen' Rijnenburg, 'Duurzaam en Klimaatbestendig Rijnenburg', en 'Bouwstenen Klimaatatelier Rijnenburg.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Samenvatting en effecttabel

Gevolgd proces

De initiatiefnemer heeft, samen met de provincie Utrecht en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de doelstellingen voor de structuurvisie uitgewerkt en vastgelegd tijdens de zogenoemde Utrechtse Klimaattop. Voor de uitwerking van het initiatief en de ontwikkeling van scenario's is vervolgens gebruik gemaakt van een interactieve digitale tekentafel.

Informatie MER en achterliggende documenten

De Commissie constateert dat dit proces voor de totstandkoming van de structuurvisie vernieuwend is, en dat milieu-informatie een belangrijke rol heeft gespeeld in dit proces. Veel van deze milieu-informatie komt echter niet terug in het MER. De in de achtergronddocumenten gebruikte DuurzaamheidsPrestatie van een Locatie (DPL) met bijbehorende aspectscores blijken de facto effectscores te zijn, die niet zijn opgenomen in het MER. Hierdoor ontbreekt het overzicht over de milieugegevens. Dit beperkt de bruikbaarheid van het MER als ondersteunend document voor de keuzen die de gemeenteraad in de structuurvisie maakt en als informatief document voor burgers. De samenvatting van het MER gaat alléén over het MER zelf, en niet over de achterliggende documenten en biedt dus geen soelaas.

De Commissie heeft daarom geadviseerd een aanvulling op te stellen bestaande uit een zelfstandig leesbare, nieuwe samenvatting van het MER en alle onderliggende documenten tezamen, een beschrijving van het gevolgde proces en een overzichtelijke effecttabel.

Aanvulling

De gemeente heeft een nieuwe samenvatting van het MER en alle onderliggende documenten opgesteld. Hierin is het gevolgde proces beschreven en wordt aangegeven welke aspecten een rol hebben gespeeld bij de alternatievenontwikkeling. Ook wordt de rol die milieuargumenten hebben gespeeld bij totstandkoming van het voorkeursalternatief toegelicht. In de aanvulling zijn overzichtelijke effecttabellen opgenomen waarin alle beschreven effecten uit het MER en de aspectscores uit het DPL zijn opgenomen.⁴ In een bijlage wordt de wijze van scores van de effecten in het MER en in het DPL toegelicht.

Oordeel Commissie

De nieuwe samenvatting en de effecttabellen geven voldoende inzicht in de effecten van het voornemen.

2.2 Verkeer

Informatie MER

De effecten op verkeer zijn niet volledig opgenomen in de stukken. Daarmee zijn de conclusies die in het MER worden getrokken voor verkeer niet navol-

⁴ De Commissie heeft bij enkele van deze effectscores in het MER kanttekeningen op de onderwerpen geluid, luchtkwaliteit, bodem en cultuurhistorie/landschap.

baar. Ook wordt onvoldoende ingegaan op de relatie met Utrecht VERDER⁵. De effecten van het plan op de doorstroming buiten het plangebied is niet opgenomen in de effectbepaling.

Aanvulling

De invloed van het plan op de ontsluiting buiten het plangebied is door middel van een Quick-Scan beschouwd. Uit de aanvulling blijkt dat voor een aantal aansluitingen met het hoofdwegennet aanvullend onderzoek nodig is. Met name het knooppunt A12 De Meern en de Meerndijk zullen zonder aanpassingen overbelast worden. Er worden drie mogelijke oplossingen voor het knooppunt A12 de Meern genoemd:

- uitbreiding van bestaande aansluitingen;
- eenrichtingscircuit bij de aansluiting;
- een nieuwe verbinding door het Groene hart.

In de aanvulling wordt niet kwantitatief aangetoond dat deze mogelijke oplossingen afdoende zullen zijn. De realisatie van deze oplossingen bij de Knoop A12 De Meern en de andere ontsluitingen en aansluitingen vallen voor het grootste deel buiten de scope van de structuurvisie. In overleg met Rijkswaterstaat en de provincie zal een voorkeursoplossing moeten worden uitgewerkt in het kader van onder andere VERDER. De oplossing stelt echter wel randvoorwaarden aan delen van dit plan, en omgekeerd stelt de inrichting van het plangebied eisen aan de oplossing van het probleem. Op dit moment geeft de aanvullende informatie geen inzicht in deze randvoorwaarden.

■ De Commissie adviseert, in overleg met Rijkswaterstaat en de provincie Utrecht, de 3 genoemde oplossingen voor de problematische aansluitingen op het hoofdwegennet voor de besluitvorming over het bestemmingsplan verder uit te werken. Geef, kwalitatief en kwantitatief, aan welke randvoorwaarden de ontsluiting van de structuurvisie stelt aan deze oplossingen en vice versa welke randvoorwaarden de oplossing stelt aan de inrichting van de structuurvisie.

Er wordt in de aanvulling geen informatie gegeven over de effecten op het verkeer op de bestaande wegen binnen Nieuwegein en IJsselstein. Dit kan echter ook in het kader van het bestemmingsplan uitgewerkt worden.

■ De Commissie adviseert, voor de vaststelling van het bestemmingsplan, in nauw overleg met de gemeenten Nieuwegein en IJsselstein de ontsluiting van het plangebied uit te werken en hierbij ook, kwalitatief en kwantitatief, in te gaan op de doorstroming van het verkeer binnen deze gemeenten.

3. AANBEVELINGEN VOOR HET VERVOLGPROCES

De volgende opmerkingen hebben geen betrekking op tekortkomingen die essentieel zijn voor het besluit over de structuurvisie. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming, met name over het bestemmingsplan.

3.1 Cultuurhistorie

Het MER constateert dat er in het archeologisch rijke plangebied negatieve effecten zullen optreden op het bodemarchief. Op een aantal locaties zijn ar-

⁵ Rijk en de regio Utrecht werken samen in VERDER, om de doorstroming van het verkeer in de periode tot 2020 te verbeteren door diverse maatregelen op de rijkswegen.

cheologische vindplaatsen in het plan geïntegreerd door combinatie met een groene functie. In het MER en achterliggende documenten worden echter geen varianten ontwikkeld met het oog op het ontzien van aanwezige archeologische waarden, bijvoorbeeld door het schuiven met bebouwingsvlakken.

- De Commissie adviseert om in het kader van de besluitvorming over het bestemmingsplan varianten te ontwikkelen voor het zo veel mogelijk ontzien van archeologische waarden.

3.2 Water

In het MER is aangegeven dat het gekozen waterbeheer, de waterberging van de aan te leggen plas en het hogere peil met een fluctuatie van 1 meter ter plaatse van de oeverwallen, niet voldoende zal functioneren. Hierdoor wordt niet voldoende voorzien in de waterbehoefte van het veen om verdroging en inklinking tegen te gaan. Wel is duidelijk dat in de autonome ontwikkeling, met huidige gebruik als landbouwgrond, het veen nog verder achteruit zal gaan.

- De Commissie adviseert voor de besluitvorming over het bestemmingsplan meer inzicht te geven in de effecten van de maatregelen die genomen kunnen worden om het veen te behouden.

De Commissie constateert dat het risico van de nieuwe waterpeilen voor de bestaande lintbebouwing nog niet in beeld is gebracht in het MER.

- De Commissie adviseert in het kader van het bestemmingsplan nader onderzoek te doen naar de risico's van de nieuwe waterpeilen voor de bestaande lintbebouwing en zo nodig aanvullende maatregelen te formuleren.

3.3 Natuur

De door de provincie vastgestelde doelsoorten voor de provinciale verbindingzone aan de oostzijde van het gebied zoals Boommarter, Patrijs en Ree, kunnen volgens het MER na realisatie van het voornemen niet meer in het gebied voorkomen. Ook kunnen deze soorten in de toekomst het gebied ook niet meer koloniseren. Er wordt geconcludeerd dat het succes van de verbindingzones zal afhangen van de precieze inrichting en het beheer .

- De Commissie adviseert in de verdere planvorming, in samenwerking met de provincie Utrecht, nader uit te werken welke maatregelen (zoals inrichting, beheer, mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen) getroffen kunnen worden om de provinciale EHS/EVZ in deze regio te laten functioneren.

Er zijn soorten, die door de Flora- en faunawet⁶ sterk beschermd worden, aanwezig in het gebied of er kan niet worden uitgesloten dat zij aanwezig zijn in het gebied.⁷ In het achtergrondrapport wordt een aantal onderzoeken voorgesteld, die in het MER of de aanvullende informatie niet meer terugkomen.

⁶ Dit zijn onder meer zoogdieren, vissen, reptielen die opgenomen zijn tabel 3 Flora- en faunawet en vogels met vaste nestplaatsen.

⁷ Dit blijkt het achtergronddocument Ecologie- en landschapsinventarisatie *Polder Rijnenburg*.

- De Commissie beveelt aan de in het achtergrondrapport voorgestelde onderzoeken uit te voeren en de resultaten hiervan nauw te betrekken bij de verdere planvorming. Hierdoor kunnen mitigerende of compenserende maatregelen die eventueel genomen moeten worden in het kader van de vergunningverlening voor de Flora- en faunawet meegenomen worden in het ontwerpproces.

3.4 Veiligheid

De risicocontouren ten gevolge van het vervoer van gevaarlijke stoffen op de rijkswegen A2/A12 zijn nog niet in beeld gebracht. Dit geldt ook voor de invloed van dit vervoer op het groepsrisico. Het is mogelijk dat externe veiligheidsrisico's randvoorwaarden stellen aan de inrichting van het plangebied. Dit kan echter uitgewerkt worden op bestemmingsplanniveau.

- De Commissie adviseert in het kader van het bestemmingsplan in beeld te brengen tot welke beperkingen de externe veiligheidsrisico's leiden.

Windturbines brengen veiligheidsrisico's met zich mee, die beperkingen stellen aan omliggende bebouwing en inrichting. Genoemde veiligheidsrisico's en beperkingen zijn niet aangegeven in het MER.

- De Commissie beveelt aan voor de besluitvorming over het bestemmingsplan de veiligheidsrisico's van windturbines en de daarmee samenhangende ruimtelijke beperkingen in kaart te brengen.

3.5 Geluid- en lichthinder

De gekozen planhorizon voor de geluidsberekeningen na realisatie is korter dan de ontwikkeltijd van 15 jaar van de structuurvisie. Het Reken- en meetvoorschrift geluidhinder 2006 geeft aan dat het bepalende jaar 10 jaar na realisatie van woningbouw of aanleg van een weg is. Het onderzoek zou dus voor 2030 of later uitgevoerd moeten worden. Dit kan in het kader van het bestemmingsplan echter nog verder uitgewerkt worden.

- De Commissie adviseert voor de geluidsberekeningen voor het bestemmingsplan een planhorizon van 10 jaar na realisatie aan te houden.

De windmolens zijn niet opgenomen in de effectberekeningen voor geluid. Ook zijn geen slagschaduw berekeningen gemaakt. Dit kan in het kader van het bestemmingsplan echter nog verder uitgewerkt worden.

- De Commissie adviseert in het kader van het bestemmingsplan de effectberekeningen voor geluid en de effecten van lichthinder van windturbines mee te nemen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing plan-MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht

Bevoegd gezag: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht

Besluit: vaststellen een structuurvisie

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C11.1, C10.1, C11.2 ,C15.2; D22.2

Activiteit: het vaststellen van een structuurvisie voor een woningbouwlocatie met 7000 woningen

Procedurele gegevens:

kennisgeving MER in “Ons Utrecht” d.d. 16 september 2009
ter inzage legging MER: 23 september t/m 3 november 2009
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 30 september 2009
toetsingsadvies uitgebracht: 14 januari 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

dr.ir. G. Blom (voorzitter)
ir. J.A. Huizer
drs. M.A. Kooiman
drs. Y.J. van Manen
drs. W. Smal (secretaris)
ir. K.A.A. van der Spek

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer en de documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER.

Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag.

De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- PlanMER voor Rijnenburg, 25 augustus 2009
- Akoestisch onderzoek Rijnenburg te Utrecht, 3 september 2009
- Onderzoek luchtkwaliteit Rijnenburg te Utrecht, 8 september 2009
- Wonen in het landschap, structuurvisie Rijnenburg, 8 september 2009
- de nota 'Duurzaam Ontwerpen' Rijnenburg, augustus 2009
- de nota 'Duurzaam en Klimaatbestendig Rijnenburg', augustus 2009
- de nota 'Bouwstenen Klimaatatelier Rijnenburg, september 2009
- Hydrologie Rijnenburg, 29 april 2009
- Ecologie- en landschapsinventarisatie Polder Rijnenburg (met kaarten)
- Cultuurhistorische landschapsanalyse, 17 april 2007
- Aanvulling PlanMER Rijnenburg, 17 december 2009
- Samenvatting Verkeerssituatie Rijnenburg 2020 t.b.v. structuurvisie (inclusief bijlage invoer SEGS in projectvarianten Rijnenburgstudie).

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Structuurvisie Rijnenburg en de aanvulling daarop

De gemeente Utrecht wil een structuurvisie voor het gebied Rijnenburg vaststellen. Deze structuurvisie voorziet in 7000 woningen, waterberging, een regionaal groengebied, recreatie en bedrijven en is daarmee kaderstellend voor m.e.r.-plichtige activiteiten. Voor de besluitvorming over de structuurvisie in de gemeenteraad van Utrecht wordt daarom een plan-MER opgesteld. Bevoegd gezag voor deze m.e.r.- procedure is het college van burgemeesters en wethouders van de gemeente Utrecht.

ISBN: 978-90-421-2961-0

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

